

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående frigivande till allmänt begagnande av fisket vid vissa kronan tillhöriga stränder, holmar och skär vid västkusten; given Stockholms slott den 1 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Johansson anför följande:
I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 augusti 1928 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hemställt om upplåtande för varje svensk undersåte av dels rätt till fiske vid kronan tillhöriga, lotsverket anslagna holmar och skär å västkusten dels ock rätt till fiske efter hummer vid den under domänstyrelsens förvaltning stående ögruppen Väderöarna Norra nr 1 i

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 58 häft. (Nr 74.)

Kville socken samt utarrenderade kronoegendomar i Vette, Tanums och Kville härad av Göteborgs och Bohus län.

Över länsstyrelsens framställning hava infordrade utlåtanden avgivits av lantbruksstyrelsen den 24 september 1928 och av kammarkollegiet den 20 november 1928. Med kammarkollegiets utlåtande hava överlämnats ej mindre av kollegiet inhämtat yttrande av lotsstyrelsen och av samma styrelse införskaffade yttranden från personalen vid samtliga lots- och fyrplatser inom västra lotsdistriktet än även till kollegiet avgivet utlåtande av domänstyrelsen och av sistnämnda styrelse infordrat yttrande av domänintendenten i Göteborgs och Bohus län.

Gällande lagbestämmelser.

Beträffande rätt att idka fiske i saltsjön gäller enligt 1 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, att varje svensk undersåte äger bedriva fiske i öppna havet ävensom vid sådana kronan tillhöriga havsstränder samt skär och holmar, vilka icke höra till något hemman eller innehavas under särskilda villkor. Dock får fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskredskap icke där utsättas, utan att Kungl. Maj:t eller i visst fall länsstyrelsen därtill lämnat tillstånd. Saltvattensfisket närmare stranden har såsom regel förbehållits dennas ägare. Enligt 2 § tillhör sålunda saltsjöfisket inomskärs dem, som äga stränder och holmar omkring fiskevattnet, varjämte vid öppna havsstranden och utom skären strandägarens enskilda fiskerätt omfattar det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager.

I dessa regler finnas inskränkningar stadgade, på grund av vilka strandägaren är pliktig att i viss utsträckning tåla, att jämväl andra idka fiske i det till hans fastighet hörande vattnet.

Bland annat gäller sålunda enligt 3 § tredje stycket beträffande rätten till fiske vid annans strand inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, att varje svensk undersåte där må utöva fiske eller agntäkt med rörlig redskap; dock har med avseende å det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager, åt strandägaren förbehållits dels fiske efter ostron, dels ock fiske efter hummer i Vette, Tanums och Kville härad samt vissa delar av Åby-, Bro- och Gullmarsfjordarna. Beträffande hummerfisket i nämnda härad har emellertid stadgats att, om sådant fiske vid stränderna av en ö och därtill hörande holmar av ålder oklandrat bedrivits jämväl av andra å ön boende än strandägarna, därvid skall förbliva. Vidare finnes i paragrafens fjärde stycke gällande för hela riket föreskrivet att, där vid öppna havsstranden och utom skären de fiskande av ålder oklandrat med rörlig redskap utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i sagda lag är medgivet, de skola varda bibehållna vid sådan rätt.

Nu berörda inskränkningar i strandäganderätten gälla vare sig stranden tillhör kronan eller är i enskild ägo. Enligt stadgandena i 1 § göres emellertid härutinnan förut omförmälda undantag, att varje svensk undersåte

må fiska vid sådana kronan tillhöriga havsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, vilka icke höra till något hemman eller innehavas under särskilda villkor.

Nyssberörda i 3 § tredje stycket stadgade inskränkningar i strandägarens fiskerätt hava i sin nuvarande lydelse utformats först genom lagen den 22 juni 1928 (nr 183) om ändrad lydelse av 3 § i fiskerättslagen. För rätt till fiske eller agntäkt med rörlig redskap vid annans strand fordrades tidigare beträffande Göteborgs och Bohus samt Hallands län — med någon utsträckning utöver vad som fortfarande gäller för övriga delar av riket — att dylikt fiske av ålder oklandrat där ägt rum. Berörda lagändring tillkom med hänsyn till det osäkerhetstillstånd med avseende på fiskerätten, som förelegat vid kusten av nämnda län, och avsåg att stadfästa de stadigvarande sedvaneförhållanden, som föreläge beträffande kustfisket. Den ingående utredning, som legat till grund för lagändringen, hade givit vid handen, att kustfisket i allmänhet av ålder vore fritt på denna kuststräcka, med undantag dock för hummerfångst på vissa orter, där strandägarna i övervägande grad sedan längre tid tillbaka förbehållit sig rätten därtill, samt för ostronfisket. Genom lagändringen avsåges att reglera rättigheterna i enlighet med de sålunda föreliggande faktiska förhållandena. Med hänsyn till att i enstaka fall avvikelser härifrån kunde väntas uppstå, skulle ersättning till strandägare i dylika fall utgå för mistad fiskerätt. Bestämmelser i sådant hänseende finnas införda i den av riksdagen samtidigt antagna lagen om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt. Erinras må, att vid behandlingen av förslaget om ändringar i fiskelagen motionsvis gjordes gällande, att undantagen från regeln om den allmänna fiskerätten vid västkusten skulle inskränkas att gälla allenast ostronfisket och sålunda ej avse hummerfångst. För en dylik utvidgning av förslaget ansåg emellertid riksdagen tillräckligt bärande skäl ej föreligga.

Vad nu först angår frigivandet av fisket vid de lotsverket anslagna holmar och skär på västkusten, anförde i särskilda under december 1909 till Kungl. Maj:t inkomna skrivelser ett stort antal *fiskare i Göteborgs och Bohus län*, hurusom svårigheter alltmer hopade sig för fiskarbefolkningens möjlighet till utkomst dels genom jordägarnas landrättigheter och dels genom den fiskeriidkande befolkningens utestängande från fiske vid en stor del av kronans holmar och skär, där lotspersonalen förbehölle sig fiskerätten. På grund härav hemställdes om sådan ändring i gällande lag, att fisket vid kronans holmar och skär måtte upplätas för yrkesfiskare samt att jordägarna kunde under vissa villkor upplåta de landrättigheter med avseende å fisket, som av dem innehades men ofta lämnades obrukade.

*Fisket vid
lotsverket an-
slagna holmar
och skär vid
västkusten.*

I samband med den utredning, som i anledning av nämnda framställning föranstaltades, anförde *kammarkollegiet* i infortrat utlåtande den 15 maj 1911 bland annat att, med hänsyn till befrämjandet av fiskarbefolkningens

*Tidigare be-
handling av
frågan.*

utkomst, en utredning rörande kronans äganderätt till holmar och skär vid bohusländska kusten ävensom rörande omfattningen av lotsarnas fiskerätt och möjligheten av en eventuell inskränkning av denna vore av synnerlig vikt.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt kammarkollegiet att verkställa utredning omfattande bland annat nämnda spörsmål, erhöll *kammarrådet A. W. Dufwa* uppdrag att verkställa undersökning i ämnet, och avgav han den 15 augusti 1924 en utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster (Statens offentliga utredningar 1925: 19). Häri lämnas bland annat en redogörelse för kronan tillhöriga av lotsverket disponerade holmar och skär inom västra lotsdistriktet. Av redogörelsen inhämtas, att dylika holmar och skär funnes till stort antal inom Göteborgs och Bohus län. I Hallands län funnes allenast tre sådana holmar, benämnda Lotsholmarna nr 1 och belägna i Onsala socken. Av vad Dufwa anfört i utredningen må i övrigt följande här återgivas.

I samband med de under 1820-talet på grund av Kungl. Maj:ts förordningar den 20 juni 1820 och den 16 maj 1827 angående lots- och båkinrättningen i riket företagna lotsregleringarna samt i vissa fall även tidigare hade ett avsevärt antal kronan tillhöriga holmar och skär inom västra lotsdistriktet, huvudsakligen Göteborgs och Bohus län, upplåtits till lotspersonalen vid lotsplatserna inom distriktet. Syftet med dessa upplåtelse hade varit att bereda lotspersonalen boningsplatser samt tillgång huvudsakligen till mulbete och fiske.

Beträffande dessa lotspersonalen tilldelade naturaförmåner stadgades i Kungl. Maj:ts kungörelse den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staterna för befälet vid lotsverket, för lotspersonalen etc. upptagna avlöningsförmåner, att statsverket skulle därför bekomma ersättning genom avdrag å avlöningen med belopp, som med hänsyn till de upplåtna förmånernas värde och till förhållandena i orten kunde av lotsverket befinnas skäligt. Genom nu gällande avlöningsreglemente för lots- och fyrstaten den 9 juni 1922 (nr 379) hade lotspersonalen bibehållits vid ifrågavarande naturaförmåner mot skyldighet i huvudsaklig överensstämmelse med 1914 års kungörelse att därför till statsverket månadsvis erlagga ersättning genom avdrag å avlöningen.

Enligt uppgift från lotsstyrelsen hade, jämlikt sistnämnda avlöningsreglemente, avdrag för naturaförmåner inom västra lotsdistriktet år 1923 skett för lotspersonalen vid åtta lotsplatser, till vilka kronholmar disponerades, av vilka avdrag allenast de för lotspersonalen vid Strömstads, Väderöarnas och Havstenssunds lotsplatser avsåge fiske, och uppginge dessa avdrag för Strömstad till 60 kronor för rätt till hummerfiske vid vissa holmar, för Väderöarna till 243 kronor 90 öre för hummerfiske och för Havstenssund till 37 kronor 50 för hummerfiske samt fårbeta å skären Rotholmen och Gulskär. Vad anginge Väderöarnas lotsplats hade nämnda öar med 1924 års ingång upphört att vara avlöningsförmån åt därvarande lotsar i vidare mån än att för dem reserverats boningsplatser och mulbete, varemot öarna i övrigt lagts under förvaltning av domänstyrelsen.

Av förhandlingar vid vissa under år 1911 hållna sammanträden med fiskarbefolkningen och lotsarna m. fl. å västkusten hade framgått, att vissa kategorier fiskare, särskilt sådana som på grund av ohälsa, hög ålder eller bri-

stande tillgångar icke kunde deltaga i det egentliga havsfisket, vore för sin utkomst hänvisade till strandfiske, samt att bland fiskarbefolkningen rådde en allmän önskan att till lättande av nämnda kategoriers i ekonomiskt hänseende betryckta läge fiskerätten vid av kronan åt lotsverket upplåtna holmar och skär måtte varda till allmänt begagnande frigivna.

Den kostnad statsverket härför finge vidkännas skulle — sedan numera fisket vid Norra Väderöarna icke vidare disponerades av lotsverket och i allt fall till följd av öarnas avlägsenhet från fastlandet knappast torde lämpa sig för nyssnämnda kategori av fiskare — inskränka sig till 97 kronor 50 öre årligen eller de, enligt vad förut nämnts, för lotspersonalen vid Strömstads och Havstenssunds lotsplatser gjorda löneavdragen. Härtill komme de mycket obetydliga grundskattebelopp, i allmänhet blott några öre, lotsarna ännu hade att utgöra för holmarna, och vilka grundskatter billigtvis torde böra eftergivnas, därest ifrågasatta inskränkning i lotsarnas nyttjanderätt komme till stånd.

Då fiskets frigivande alltså komme att åsamka statsverket allenast ringa kostnad men däremot tillgodose ett icke obetydligt socialt intresse, syntes fiskarbefolkningens önskemål i förevarande avseende böra vinna tillmötesgående och förty den lotsarna uteslutande tillkommande dispositionsrätt till fisket vid ifrågavarande åt dem upplåtna holmar och skär så snart ske kunde upphöra mot erhållande, där löneavdrag för denna förmån ägde rum, av motsvarande lönefyllnad samt fisket därefter upplåtas till fritt och allmänt begagnande av varje svensk undersåte, i samband varmed holmarna påvilande grundskatt torde avskrivas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1924 hemställde därefter *kammarkollegiet*, under åberopande av berörda utredning, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder i syfte att fisket vid kronan tillhöriga, lotsverket anslagna holmar och skär på västkusten måtte upplåtas till fritt och allmänt begagnande.

Över denna kammarkollegiets hemställan avgåvos efter remisser utlåtanden av flera myndigheter. *Lotsstyrelsen* yttrade i utlåtande den 30 oktober 1925 bland annat följande.

De kronans holmar och skär, som upplåtits åt lotsar vid olika lotsplatser, syntes vara att betrakta såsom upplåtna under sådana vilkor, som angäves i 7 § av nu gällande förordning den 9 juli 1862 angående lotshemman och boningsplatser för lotsar. Däri föreskrevs nämligen, att kronan förbehållna hemman, fiskelägen, allmänningar, öar och skär, å vilka åboar icke lagligen vore antagna, finge till lotshemman av kammarkollegiet användas, emot det att vederbörande lotsar bleve ansvariga för den ränta och de skyldigheter, vartill dylika lägenheter vore skattlagda eller som av dem förut utgått. I enlighet med denna uppfattning skulle lotsar, åt vilka dylika lägenheter upplåtits, hava den rätt att med andras uteslutande begagna de till de upplåtna lägenheterna hörande fisken, som enligt 11 § fiskerättslagen tillkomme den, åt vilken jord vore till bruk upplåten. Genom de lönerogeringar, som ägt rum vid lotsverket åren 1914 och 1922 och varigenom lotspersonalen, som före år 1915 avlönats nästan uteslutande genom intäkter av lotsning, tilldelats avlöning i likhet med befattningshavare i statens tjänst i allmänhet, hade samma personal icke tillförsäkrats någon inkomst genom åtnjutande av sådana naturaförmåner, vilka utginge av jord eller lägenhet, som upplåtits på grund av författningarna om lotshemman. Vid 1914 års lönerogering

stadgades endast, att för bostadslägenhet och övriga naturaförmåner, som tillhandahölles tjänst innehavare tillhörande lotspersonalen, statsverket skulle bekomma ersättning genom avdrag å avlöningen, varjämte i 14 § av den 30 november 1922 utfärdade tilläggsbestämmelserna till avlöningsreglementet den 9 juni 1922 för befattningshavare vid lots- och fyrstaten föreskrivits, bland annat, att, där tjänsteman åtnjöte annan naturaförmån än i 20 och 21 §§ i avlöningsreglementet omförmäldes, ersättning för förmånens värde skulle av förmånstagaren erläggas genom avdrag å avlöningen. Lotsarna hade sålunda numera icke någon rätt att utan att vidkännas avdrag å sin avlöning påfordra utbekommande eller åtnjutande av naturaförmåner enligt ifrågakomna förordning den 9 juli 1862.

Genom Kungl. Maj:ts remiss den 26 februari 1921 hade lotsstyrelsen fått sig anbefallt att avgiva utlåtande över en av kammarkollegiet den 31 december 1920 gjord framställning, däri föreslagits bland annat, att omförmälda förordning den 9 juli 1862 måtte upphävas och att den skyldighet med avseende å lotsning eller beredande av boplatser för lotsar m. m., som under benämning lotsningsbesvär hittills ålegat vissa fastigheter i riket, måtte förklaras skola upphöra. Sagda remiss hade till följd av ärendets omfattande natur icke ännu av lotsstyrelsen besvarats.

Efter vad jag inhämtat är lotsstyrelsens svar å nyssberörda remiss att förvänta inom närmaste tiden.

I den proposition (nr 2 till 1928 års riksdag), vari Kungl. Maj:t framlade det förslag rörande utsträckt fiskerätt vid enskild strand i Göteborgs och Bohus samt Hallands län, som föranledde förutberörda ändringar i 3 § tredje stycket i fiskerättslagen, anförde föredragande departementschefen beträffande den inverkan nämnda av riksdagen med obetydlig jämkning godkända förslag skulle få med avseende å fisket vid lotsverkets holmar och skär följande:

De nya bestämmelser, som av mig förordats till införande i 3 § fiskerättslagen, synas åtminstone i vissa fall bliva tillämpliga även med avseende å sådana holmar och skär, som anslagits till lotsverket. Frågan om särskilda åtgärder i syfte att, på sätt kammarkollegiet i yttrande i ärende föreslagit, fisket vid kronan tillhöriga lotsverket anslagna holmar och skär å västkusten måtte upplätas till fritt och allmänt begagnande, blir då av mindre betydelse såvitt rör fiske med rörlig redskap. Oberoende av detta har emellertid enligt meddelande från lotsstyrelsen utredning redan igångsatts angående upphävande av 1862 års förordning angående lotshemman och boningsplatser för lotsar. Av uttalanden av lotsstyrelsen angående den underlydande personalens avlöningsförhållanden framgår att, oavsett huruvida förordningens giltighet upphör, den nyss berörda konsekvensen beträffande lotsverkets holmar och skär av de tillämnade ändringarna i 3 § icke kan lägga hinder för dessas genomförande. Lotsstyrelsen har ock förklarat sig icke hava något att erinra mot att fisket vid rikets västra kust bleve fritt i den omfattning, lagutkastet angåve.

Länsstyrelsens
i Göteborgs
och Bohus län
nu före-
liggande
framställning.

I länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län ovanberörda skrivelse den 7 augusti 1928 har beträffande fisket vid lotsverket anslagna kronholmar och skär anförts i huvudsak följande.

Efter den ändring i 3 § i lagen om rätt till fiske, som ägt rum genom lagen den 22 juni 1928, torde väl lotspersonalens ensamrätt till fiske med

rörlig redskap vid kronan tillhöriga lotsverket anslagna holmar och skär vara inskränkt till hummerfisket, men även denna rätt hade sådan betydelse för utkomstmöjligheterna särskilt för de yrkesfiskare, som av kustfiske nödgades söka sin utkomst, att det i deras intresse vore av stor betydelse, att hummerfisket vid nämnda holmar och skär frilades. Länsstyrelsen ville därför understryka önskemålet, att åtgärder verkligen vidtoges, så att de ifrågavarande holmarna och skären hänfördes till sådana i 1 § av lagen om rätt till fiske omnämnda, kronan tillhöriga holmar och skär, vilka icke innehades under särskilda villkor, och att fisket följaktligen där öppnades för varje svensk undersäte.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande tillstyrkt länsstyrelsens förslag i förevarande del. Styrelsen har därvid hänvisat till det yttrande, som av styrelsen den 31 oktober 1925 avgivits över kammarkollegiets förberörda utredning och vari styrelsen förordat kollegiets förslag om fiskets frigivande.

Styrelsen framhåller nu vidare, att den föreslagna anordningen skulle för staten innebära en ringa uppoffring, medan densamma för fiskarbefolkningen skulle vara av stor betydelse. Särskilt de äldre fiskarena, som vore hänvisade till fiske i skärgården, skulle enligt styrelsens förmenande därigenom vinna avsevärd lättnad i sitt i ekonomiskt hänseende betryckta läge. För fiskarbefolkningen hade det varit ett gammalt önskemål, att fisket vid förevarande holmar bleve fritt, såsom det enligt 1 § i fiskelagen redan vore vid övriga kronoholmar.

Det vore hummerfisket, som vore det viktigaste vid ifrågavarande holmar. Enligt gällande lag torde det vidare endast vara inom Vette, Tanums och Kville härad som kronan kunde på detta sätt tillgodogöra sig hummerfisket. Även ostronfisket vore, såsom förut nämnts, inom 180-metersgränsen förbehållet strandägaren. Detta fiske torde emellertid vid dessa holmar vara så gott som betydelselöst, varför man vid bedömande av föreliggande spörsmål icke syntes behöva taga någon hänsyn därtill.

Ett tillmötesgående av fiskarbefolkningens intresse i förevarande avseende syntes kunna ske endast genom att låta de nuvarande dispositionerna av fisket upphöra, varigenom holmarna skulle komma att hänföras till de i 1 § av fiskerättslagen avsedda kronoholmarna, vid vilka fisket vore fritt för varje svensk undersäte. Den tidpunkt, från vilken en sådan anordning skulle tillämpas, syntes lämpligen böra förläggas till den 14 mars 1929, då arrendetiden för hummerfisket vid Norra Väderöarna, vilket frigivande av lantbruksstyrelsen tillstyrktes, utginge. Samtidigt torde den holmarna påvilande grundskatten, som i de flesta fall utginge med obetydliga belopp, böra avskrivras.

Av de yttranden, som lotsstyrelsen genom vederbörande lotskapten i västra lotsdistriktet införskaffat från *lots- och fyrapersonalen* inom distriktet, inhämtas, att något hummerfiske icke bedrivs av lotsverkets personal vid kronans under lotsverkets disposition stående holmar och skär, dock med följande undantag. Lotspersonalen vid Havstenssunds lotsplats har plägat bedriva dylikt fiske i mindre omfattning vid Gulsjär och Rotholmen och har härför fått vidkännas årligt avdrag å avlöningen. Två personer vid Strömstads lotsplats hava under de senaste sex åren bedrivit hummerfiske vid Lesjär och Ljungholmen, varjämte hummerfisket vid Ynholmen i Dyne-

kilen under en följd av år varit jämte fårbetet därstädes bortarrenderat. Nettoinkomsten av fisket vid Leskär och Ljungholmen jämte nämnda arrende har föga överstigit det belopp, 60 kronor, som för naturaförmåner årligen avdrages från personalens vid Strömstads lotsplats gemensamma avlöning. Slutligen idkas hummerfiske i ringa omfattning av lotspersonalen vid Varö, Pater Nosters, Måseskärs, Islandsbergs, Klövskärs och Väderöbods fyrplatser.

I eget utlåtande har *lotsstyrelsen* förklarat att, då det hummerfiske, som av lots- och fyrpersonalen i västra distriktet nu bedreves, torde kunna fortfara, även om den samma personal tillkommande ensamrätten till hummerfiske vid de av lotsverket disponerade holmar och skär upphörde, styrelsen intet hade att erinra emot det ifrågasatta friläggandet av hummerfisket vid berörda holmar och skär.

I sitt utlåtande över förevarande del av ärendet har *kammarkollegiet* framhållit, att ett bifall till länsstyrelsens framställning beträffande fisket vid lotsverket anslagna holmar och skär skulle förverkliga vad kollegiet tidigare föreslagit och fortfarande ansåge önskvärt, och har kollegiet vidare yttrat.

Då det allmänna redan iklätt sig betydande utgifter för utvidgning av den fria fiskerätten på västkusten samt icke tvekat att för sådan utvidgning genomförande göra ingrepp i enskild rätt, syntes de förhållandevis små ekonomiska uppostringar, som skulle vara förbundna med bifall till länsstyrelsens framställning beträffande fisket vid lotsverkets holmar och skär samt hummerfisket vid de utarrenderade egendomarna i Vette, Tanums och Kville härad icke vara av beskaffenhet att böra föranleda avslag å framställningen.

Kammarkollegiet finge fördenskull så vitt nu vore fråga om fisket vid de till lotsverket anslagna holmar och skär hemställa, att Kungl. Maj:t ville i proposition till riksdagen föreslå, att fisket vid samtliga nämnda holmar och skär vid västkusten omedelbart måtte upplåtas till fritt och allmänt begagnande i den omfattning, som 1 § i lagen om rätt till fiske omförmälde, varvid grundskatten från holmarna, vilken uppginge till obetydliga belopp, lämpligen borde upphöra att utgå.

Fisket vid Väderöarna samt vissa kronoegendomar i Vette, Tanums och Kville härad.

Vad angår länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län hemställan rörande fisket efter hummer vid ögruppen Norra Väderöarna nr 1 samt vissa utarrenderade kronoegendomar i Vette, Tanums och Kville härad må först här återgivas vad Dufwa vid sammanträden år 1911 med fiskarbefolkningen och lotsarna m. fl. uttrönt beträffande fisket vid Norra Väderöarna. Dufwa yttrar i sin ovannämnda utredning härom följande (sid. 358—359).

Enligt uppgift av lotskaptenen i distriktet ansåges detta fiske oundgängligen nödvändigt för därvarande lotsar, enär lotsbefattningarna vid denna lotsplats på grund av dennas avlägsenhet från fastlandet endast med svårighet kunde besättas, och det huvudsakligen vore utsikten att genom det givande hummerfisket ernå ökade inkomster, som kunnat förmå lotsar att söka dessa befattningar. Lotsarna uppgåve sin årliga inkomst till omkring 900 kronor vardera eller för fem lotsar tillhopa omkring 4,500 kronor.

I övrigt må erinras vad förut upplysts därom, att Norra Väderöarna med 1924 års ingång upphört att vara avlöningsförmån åt därvarande lotsar i vidare mån än att för dem reserverats boningsplatser och mulbete, varemot öarna i övrigt lagts under förvaltning av domänstyrelsen.

I nu förevarande fråga har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anfört och hemställt följande.

Länsstyrelsen, som på nära håll hade tillfälle erfara behovet och betydelsen av att västkustfiskarens ekonomiska ställning med till buds stående medel förbättrades, vore av den bestämda uppfattningen, att en lämplig åtgärd i sådan riktning vore, att för fiskarena till fritt begagnande öppnades det hummerfiske, varöver kronan förfogade vid ögruppen Väderöarna Norra nr 1 i Kville socken, vilken stode under domänstyrelsens förvaltning och med därtill hörande fiske genom länsstyrelsens förmedling utarrenderats enligt särskilda avtal, det senaste för tiden $\frac{1}{3}$ 1928— $\frac{1}{3}$ 1929. Den förhållandevis obetydliga inkomst, 900 kronor, som genom senaste utarrenderingen tillfördes domänstyrelsen, syntes icke vara av betydelse att i och för sig böra ingiva betänkligheter däremot.

I samband därmed ville länsstyrelsen erinra om, att kronan för vissa utarrenderade kronoegendomar i Vette, Tanums och Kville härad ägde strandrätt vid saltsjön, där hummerfiske möjligen kunde tänkas bedrivet av arrendator. Verkställd undersökning gäve vid handen, att sådan fiskerätt icke vore av den vikt, att vid verkställda arrendeuppskattningar särskilt värde beräknats för sådan förmån för arrendator. Det kunde sålunda icke tänkas vara av nämnvärd betydelse för kronan men till förmån för fiskerinäringens bedrivare, om gällande fiskerätt efter hummer vid stränderna bleve undantagen från arrendators förfogande i de arrendekontrakt, som hädanefter bleve utfärdade och i stället överlämnad till fritt begagnande. Länsstyrelsen hemställde sålunda om utfärdande av föreskrift, att vid hädanefter inträffande förnyad utarrendering av de under domänstyrelsens vård och förvaltning ställda egendomar i Göteborgs och Bohus län skulle från utarrendering undantagas den rätt till fiske efter hummer, som enligt 3 § i fiskerättslagen i vissa delar av länet tillkomme strandägaren och att i stället denna rätt till fiske bleve fri för varje svensk undersäte.

Lantbruksstyrelsen har i huvudsak anfört följande.

Beträffande ögruppen Norra Väderöarna funnes ingen anledning att förfara annorlunda än med de av lotsverket disponerade kronoholmarna, och borde således nämnda ögrupp föras samman med de i 1 § i fiskerättslagen avsedda holmar, vid vilka fisket vore fritt. Lämpligaste tidpunkten härför torde vara den 14 mars 1929, då arrendetiden för hummerfisket vid öarna utginge.

Vidare ansåge sig lantbruksstyrelsen böra förorda länsstyrelsens förslag om undantagande vid utarrendering av vissa kronoegendomar i Vette, Tanums och Kville härad av den rätt till fiske efter hummer, som enligt 3 § i lagen om rätt till fiske i dessa delar av länet tillkomme strandägaren. Enligt utredningen kunde kronan icke sägas hava någon inkomst av detta hummerfiske, men väl kunde det tänkas, att samma fiske bleve till fördel för fiskerinäringen, om det överlämnades till fritt begagnande. Styrelsen ansåge det vara så mycket större anledning att tillstyrka förslaget som genom lagen den 22 juni 1928 den före samma lags ikraftträdande inom nämnda tre härader befintliga fria rätten till fiske efter hummer i viss omfattning borttagits.

Domänintendenten i Göteborgs och Bohus län har avgivit följande yttrande.

Med undantag för ögruppen Norra Väderöarna i Kville socken torde ingen strandrätt vid saltsjön vara av större intresse eller hava någon nämnvärd betydelse för arrendatorerna av kronoegendomar inom Vette, Tanums och Kville härad. Nämnda ögrupp hade under år 1928 utarrenderats intill den 14 mars 1929 för 900 kronor, men tidigare hade arrendesumman icke uppgått till mer än 500 kronor. Vid en år 1926 företagen arrende- och saluvärdering av ögruppen hade föreslagits ett arrende av 750 kronor och ett saluvärde av 15,000 kronor, vilka värden beräknats uteslutande med fäst avseende å hummerfisket. Värdet i penningar av det obetydliga hummerfiske, som möjligen kunde bedrivas vid någon utarrenderad jordbruksegen- dom med strandrätt vid saltsjön, kunde icke utan närmare utredning an- givas, men arrendeavgifterna vore i intet fall grundade eller bestämda med hänsyn till hummerfisket.

Domänstyrelsen har i sitt utlåtande väl ansett hummerfisket vid Norra Väderöarna samt vid statens i omförmälda härad belägna strandägande jordbruksegen- domar ej vara av större ekonomisk betydelse för statsverket. Styrelsen har dock ej funnit anledning föreligga för kronan att avhända sig denna fiskerätt och genom en sådan åtgärd försätta sig i sämre ställning än en privat strandägare. Styrelsen hemställer fördenskull, att länsstyrel- sens framställning i vad den avser frigivande av fisket vid kronan till- höriga under domänstyrelsens förvaltning stående fastigheter inom länet icke må föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kammarkollegiet har, såsom förut anförts, ansett, att de förhållandevis små ekonomiska uppoffringar för det allmänna, som skulle vara förbundna med bifall till länsstyrelsens framställning, bland annat, angående frigivande av hummerfisket vid ifrågavarande utarrenderade egendomar, icke vore av beskaffenhet att böra föranleda avslag å samma framställning.

Beträffande hummerfisket vid Norra Väderöarna har däremot kollegiet funnit sig, på grund av vad i kammarrådet Dufwas utredning anförts om fisket därstädes samt med hänsyn till den icke alldeles obetydliga inkomst kronan åtnjöte därav, icke kunna förorda förslaget om detta fiskes fri- givande.

Då ostronfisket vid de utarrenderade egendomarna icke torde äga någon betydelse samt allt övrigt fiske därstädes utom hummerfisket redan är fritt, kommer, framhåller kollegiet, sistnämnda fiskes frigivande att praktiskt taget innebära, att friheten att fiska vid egendomarna erhåller samma om- fattning, som den i 1 § lagen om rätt till fiske omförmälda fria fiskerätten.

På grund av vad sålunda anförts har kollegiet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte begära riksdagens medgivande, att det saltvattensfiske, som tillkommer kronans under domänstyrelsens förvaltning stående jordbruks- domäner i Vette, Tanums och Kville härad, måtte efter hand som löpande arrendeperioder gå till ända upplätas till fritt och allmänt begagnande i den omfattning, som 1 § i lagen om rätt till fiske omförmäler.

En ledamot av kammarkollegiet, *kammarrådet friherre von Otter*, var skiljaktig samt ansåg sig sakna skäl tillstyrka kollegiets hemställan i före- varande del.

Vad först angår frågan om frigivande av fisket vid kronan tillhöriga, lotsverket anslagna holmar och skär vid västkusten, torde man kunna räkna med, att den enligt 1928 års riksdags beslut medgivna utsträckningen av fiskerätten i Göteborgs och Bohus samt Hallands län vid annans strand är tillämplig beträffande nämnda holmar och skär. Innebörden av ett bifall till länsstyrelsens framställning i denna del skulle sålunda vara ett frigivande jämväl av hummerfisket vid de lotsverkets holmar och skär, som äro belägna inom de i 3 § fiskelagen uppräknade orter inom Göteborgs och Bohus län, där dylikt fiske förbehållits strandägaren. Någon ovisshet kan dock råda, huruvida i vissa undantagsfall lotspersonalen jämväl efter berörda lagändring må äga en vidsträcktare fiskerätt, som nu skulle bortfalla. Emot länsstyrelsens förslag om upphörande av den särskilda fiskerätt, som må tillkomma lotspersonalen, synes mig ej vara något att erinra. Ett gammalt önskemål från den yrkesidkande fiskarbefolkningens sida skulle härigenom realiseras. Sedan numera å lotsarnas fastställda avlöning avdrag göres för värdet av fiske, som av dem bedrivs vid dessa platser, torde fisket, som idkas i ringa omfattning, för dem vara av föga ekonomisk betydelse samt i övrigt i nödig utsträckning tillgodoses genom den uppkommande allmänna fiskerätten. Den ringa intäkt kronan har av fisket torde föga betyda gent emot den fördel, som genom fiskets frigivande skulle beredas den del av fiskarbefolkningen på västkusten, som är hänvisad till fiske närmare kusten och som särskilt torde vara i behov av stöd och hjälp. Från denna allmänna fiskerätt vid lotsverkets holmar och skär torde dock undantag böra göras för ostronfisket. Detta fiske, som i övrigt för närvarande är utan praktisk betydelse, är enligt fiskerättslagens 3 § tredje stycke i dess nya lydelse alltid undantaget från den allmänheten tillkommande rätten att med rörlig redskap utöva fiske eller agntäkt vid annans strand i nyssnämnda län. Ett särskilt skäl för detta undantag torde finnas utsagt i det yttrande, som i ärendet om berörda lagändring avgavs av landstinget i Göteborgs och Bohus län, däri uttalades, att ostronfisket borde förbehållas strandägarna, emedan detta fiske, som vore stationärt och erfordrade särskilda åtgärder för sitt bestånd, icke kunde utövas rationellt, om det bleve upplåtet till allmänt begagnande.

I anslutning till det frigivande till allmänt begagnande av fisket vid nämnda platser, som skett genom 1928 års ändring i fiskerättslagen samt nu ifrågasättes, torde den från hithörande holmar utgående grundskatten böra avskrivas. Ränte- och tiondebelopp från lotsverket anslagna holmar och skär av krononatur hava icke varit föremål för den allmänna avskrivning av grundskatterna, som beslöts vid 1885 och 1892 års riksdagar. Grundskatterna från ifrågavarande holmar och skär i Göteborgs och Bohus samt Hallands län hava uppgått till sammanlagt omkring 24 kronor. Enär vid upplåtande till fritt och allmänt begagnande av fisket — utom vad angår det betydelselösa ostronfisket — vid lotsverket anslagna kronoholmar och skär å västkusten lotsverkets personal kommer att gå förlustig viss förmån,

vill jag sålunda, efter samråd med chefen för finansdepartementet, förorda, att den med denna förmåns åtnjutande förbundna skyldigheten till erläggande i vissa fall av grundskatt bortfaller.

Beträffande förslaget om vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av fiskarens intressen vid västkusten därigenom, att vid hädanefter skeende utarrendering av kronan tillhörande fastigheter inom Vette, Tanums och Kville härad skulle från arrendators föfogande undantagas den rätt till fiske efter hummer, som enligt 3 § i lagen om rätt till fiske enligt dess nuvarande lydelse tillkommer strandägaren i nämnda delar av Göteborgs och Bohus län, synes mig detta förslag, som utan att bereda kronan någon ekonomisk förlust torde kunna i sin mån bidra till kustfiskarens understödjande, vara förtjänt av bifall. Även kronans hummerfiske vid Norra Väderöarna torde på samma sätt böra upplåtas till allmänt nyttjande. Anledning torde knappast föreligga att allenast för dessa öar göra ett undantag från regeln om fiskets frigivande vid kronans fastigheter på västkusten. Det har ifrågasatts, huruvida hummerfisket vid Norra Väderöarna må kunna tillgodogöras av kustfiskarena. Enär någon fri fiskerätt vid öarna icke tidigare förefunnits för dem eller andra, äger man visserligen ingen erfarenhet, huru därmed må förhålla sig, men då Väderöarna icke äro belägna på större avstånd än omkring en mil från kusten, förefinnes all anledning antaga, att hummerfisket vid dessa öar skall kunna tillgodogöras av kustfiskarena.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fisket vid de till lotsverket anslagna holmar och skär inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, dock med undantag av fiske efter ostron, upplåtes till allmänt begagnande i den omfattning, som 1 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske omförmäler,

att från och med budgetåret 1929/1930 grundskatt skall upphöra att utgå från nämnda holmar, samt

att hummerfiske, som tillkommer kronans under domänstyrelsens förvaltning stående fastigheter inom Vette, Tanums och Kville härad av Göteborgs och Bohus län, efterhand som löpande arrendeperioder gå till ända upplåtes på sätt nyss nämnts beträffande lotsverket anslagna holmar och skär och sålunda undantages vid fastigheternas disponerande för kronans räkning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Joh:s Thygesen.